

2.3 EIXE I: COHESIÓN SOCIAL, BENESTAR E CALIDADE DE VIDA

O Eixe I, “Cohesión Social, Benestar e Calidade de Vida”, é o pilar sobre do que se asentán as prestacións de servizos esenciais para garantir o benestar social, a igualdade de acceso aos servizos públicos básicos de calidade na sanidade, educación e atención á dependencia, á vez que constitúen a salvagarda, en última instancia, dun modelo social estable e produtivo. Por outra parte, unha sanidade e educación de calidade, xunto coa promoción da cultura, acceso á vivenda e políticas de inclusión e revitalización demográfica crean unha base obxectiva para converter a Galicia nun lugar atractivo e superar os problemas demográficos.

Ademais de gozar dos adecuados niveis de renda, dentro dos elementos que contribúen ao benestar social destacan de xeito tanxible a dispoñibilidade de equipamentos e servizos de saúde, educación, servizos sociais, coidado de dependentes, cultura e lecer.

Un crecemento integrador debe contemplar a cohesión do conxunto da sociedade, e evitar as circunstancias e factores que aumentan o risco de marxinalidade e pobreza de determinados colectivos da poboación ou de aqueles individuos sometidos a circunstancias adversas durante un tempo prolongado.

O crecemento económico, ao xerar un maior nivel de actividade e emprego, comporta un aumento da renda das familias desexable en si mesmo, pero, en todo caso, sempre insuficiente para atender a totalidade das demandas de servizos públicos, así como para asistir as persoas e colectivos necesitados da asistencia que supoñen os elementos que proporcionan a cohesión social.

As políticas de benestar social deben contemplar en Galicia a relativamente débil posición da rexión en canto a niveis educativos, así como a desigualdade na accesibilidade a

servizos sanitarios de asistencia e culturais que se detectan en partes importantes do territorio e afectan aínda a extensos sectores da poboación.

De xeito singular, o abandono escolar, xa en retroceso, debería ser inferior ao 10 por cento, e, polo menos, o 40 por cento da xeración máis nova debería ter estudos superiores completos se queremos igualar as metas que a Unión Europea se marca para o conxunto das rexións en 2020.

No ámbito xeral esixido en todas as ramas de ensino e etapas da vida das persoas, engádese un especial requirimento no ensino de actividades profesionais nos graos medio e superior; determinantes para a conformación dunha sociedade do coñecemento e atraente de proxectos persoais e empresariais de investimento.

O envellecemento da poboación é unha das debilidades estruturais de Galicia, así como a dificultade que supón unha dispersión do hábitat que dificulta e encarece o acceso a servizos de todo tipo, especialmente no medio rural.

En termos globais, e sendo unha das epígrafes máis importantes na conformación dun sistema social produtivo estable a longo prazo, a saúde pública, e concretamente as prestacións sanitarias, representan un dos obxectivos esenciais para a consecución dun modelo sustentable, no que os aspectos de prestacións de servizos e capacidade e fórmulas de financiamento, sometidos a fortes condicionantes demográficos, teñen que, necesariamente, equilibrarse.

Finalmente, e dada a situación relativa da comunidade autónoma, as infraestruturas sociais e a súa accesibilidade, aínda precisados de un incremento das dotacións de equipamento, representan unha debilidade que hai que resolver; e débense contemplarse os riscos do desequilibrio demográfico que Galicia pode experimentar ao longo dos próximos anos.

2.3.1. OE 1.1. Revitalización demográfica, impulsando os nacementos e fomentando a conciliación da vida familiar e laboral

Galicia encontrárase no 2020, de seguir as tendencias actuais, entre o terzo de rexións europeas que experimentarán un descenso de poboación, con graves repercusións negativas sobre o mercado laboral, o funcionamento dos sistemas de saúde e benestar, e o propio contorno natural.

O desequilibrio demográfico é, posiblemente, o máis grande dos retos que Galicia terá que afrontar ao longo das dúas próximas décadas.

Galicia, que é a quinta comunidade autónoma de España en número de habitantes, conta con 2.796.089 habitantes, a finais do ano 2009. A súa densidade de poboación é de 94,5 hab./Km², cunha distribución poboacional que aglomera a maior parte nas franxas costeiras comprendidas entre Ferrol e A Coruña no noroeste e entre Vilagarcía e Vigo no suroeste. A cidade máis poboada é Vigo, con 297.322 habitantes. A organiza-

ción tradicional da poboación é substancialmente diferente a do resto de España. Así, o territorio de cada concello estrutúrase en parroquias e estas, a súa vez, en lugares ou aldeas, o que dá lugar a unha alta taxa de dispersión demográfica que ocasiona altos custos no mantemento dos servizos básicos aos cidadáns.

A evolución da poboación galega creceu un 2,4% no período 1999-2009. Atendendo aos últimos anos, Galicia experimentou unha recuperación demográfica, deixando atrás o período regresivo dos anos oitenta, aínda que esta melloría está marcada polo contraste que se repite noutras dimensións socioeconómicas rexionais. Obsérvase o contraste da evolución demográfica entre as provincias do Eixo Atlántico, que presentan un crecemento positivo no dito período dun 3,2% na Coruña e dun 5,6% en Pontevedra. Esta situación invértese nas provincias do interior, Ourense e Lugo, con medias

negativas de -2,8% e -3,1%, respectivamente, onde destaca a decadencia sociodemográfica no medio rural.

A estrutura de poboación reproduce os contrastes territoriais. As zonas predominantemente urbanas, constituídas polas sete grandes cidades e as súas comarcas (Vigo, A Coruña, Ferrol, Santiago, Ourense, Pontevedra e Lugo) diferéncianse do resto das comarcas, que presentan un rumbo máis rural. Ambas as zonas teñen un peso demográfico case semellante, pero cunha evolución demográfica contrastada favorable ás primeiras.

Debido a dinámica natural regresiva, pódese deducir que a sorte demográfica da poboación galega depende cada vez máis de achegas migratorias exteriores. A entrada de poboación do exterior non deixou de crecer nos últimos anos, e repártense por igual os inmigrantes procedentes do resto de España e os procedentes do estranxeiro.

Plans e programas sectoriais salientables	Programas de gasto e organismos xestores
➤ Plan de rexuvenecemento demográfico 2010-2013 ➤ IV Plan integral de apoio ás familias galegas 2008-2011	312B (S. X. Familia e Benestar) 312G (S. X. Familia e Benestar)

PLAN DE REXUVENECIMENTO DEMOGRÁFICO 2010-2013

ÓRGANO XESTOR:

Consellería de Traballo e Benestar.

CARACTERÍSTICAS XERAIS:

Este Plan busca a implicación de todo o Goberno Galego e a sociedade nun gran pacto pola recuperación demográfica de Galicia, a través de medidas de impulso aos nacementos e de conciliación, en concreto medidas de apoio efectivas que beneficien ás familias con fillo a cargo.

Neste sentido aplicaranse as seguintes medidas de conciliación da vida familiar e laboral:

- Ampliación da rede de escolas infantís.
- Reforzo das axudas económicas para compensación da redución de xornada de nais e pais.
- Fomento da flexibilización da xornada laboral.
- Medidas laborais para o fomento da natalidade.

O Obxectivo é que no 2013 Galicia cumpra as ratios de prazas infantís públicas recomendadas pola UE (33% de prazas públicas sobre o total) coa posta en marcha deste Plan.

Neste período crearanse 4.500 prazas públicas máis en escolas infantís, o que supón un incremento dun 50% respecto as prazas actuais.

IV PLAN INTEGRAL DE APOIO ÁS FAMILIAS GALEGAS 2008-2011

ÓRGANO XESTOR:

Secretaría Xeral de Familia e Benestar.

CARACTERÍSTICAS XERAIS:

Este plan ten por ámbito: a loita contra a discriminación por razón de sexo, igualdade entre homes e mulleres, loita contra as formas de violencia exercida contra as mulleres e conciliación da vida persoal, familiar e laboral.

Polo que este Plan tamén está relacionado co Obxectivo Estratéxico 1.5: "Impulsar a igualdade de oportunidades, a inclusión social e a mellora dos servizos sociais".

Os Obxectivos que persegue son os seguintes:

- **Corresponsabilización das administracións públicas e a sociedade civil:** este plan pretende tramar unha rede de colaboración entre os poderes públicos e a sociedade civil, que permita afrontar con maior garantía as políticas e programas en materia familiar.
- **Integración dos coñecementos científicos cos saberes sociais:** rigor científico é central para determinar a situación obxectiva da realidade social, pero só cando se integra coa activación pública e social de coñecemento útil é capaz de operativizarse nun plan que sexa unha resposta eficaz e eficiente.

- **Transversalidade da actuación pública:** Este plan asume un carácter transversal, impregnando a actuación de distintos departamentos dentro e fóra da Administración autonómica. Establece espazos de cooperación entre os distintos departamentos da Xunta de Galicia. Estes espazos de colaboración fanse extensivos ademais cara a outras administracións e cara ás organizacións sociais.
- **Articulación dos planos político, técnico e social:** Este plan concíbese como unha estratexia compartida entre os planos político, técnico e social, polo que habilita os espazos de diálogo que permitan chegar a un consenso entre eles. Todos os actores sociais implicados son os protagonistas da súa elaboración.

O principal obxectivo que orienta a elaboración diríxese a trazar as liñas de acción, na mellora das políticas e na calidade dos servizos ás familias incorporando as seguintes claves:

- Adecuación das políticas ás necesidades prioritarias dirixidas ás familias.
- Criterios de eficiencia e de organización coordinada entre os distintos departamentos, institucións e axentes sociais.
- Implicación e corresponsabilidade de todas as institucións e axentes respecto do plan.

Proposta de medidas e actuacións prioritarias	Indicadores salientables
Impulsar o rexuvenecemento demográfico	Reestruturación da pirámide poboacional galega (Índice de Xuventude: poboación < 15 anos sobre poboación total; % de poboación 15-64 anos; e Tasa de Envexecimento: poboación > 64 anos sobre poboación total). Índice de fecundidade (número de nacementos) (con especial atención ao índice de fecundidade no rural galego)
Ampliar a cobertura da educación infantil de 0 a 3 anos como medida incentivadora da natalidade	Número de prazas en escolas infantís (incluído o número de prazas do cheque infantil). (Obxectivo: incrementar nun 50% as prazas, en concreto, 4.500 máis, no período 2010-2013) e alcanzar o 33% de prazas para os nenos de 0 a 3 anos Indicador operativo: número de escolas infantís creadas.
Impulsar a conciliación da vida familiar e laboral, fomentando a harmonización das responsabilidades familiares e laborais entre homes e mulleres	Indicador operativo: número de traballadoras e traballadores que se acollen ao teletraballo Porcentaxe de incremento de traballadores con horario en conciliación